

Hr. Prof. Steenstrup forelagde derpaa følgende:

Overblik over de i Kjöbenhavns Museer opbevarede
Blæksprutter fra det aabne Hav (1860—61).

Cephalopodum, qvi in Museis Hafniensibus inveniuntur,
Pelagicorum Synopseos particula prima.

Oversigt over Cephalopodklassens Familier:

Cephalopodes.

A. Decapodes.

I. »*Décap. Oigopsidés.*» D'Orb. = *D. pelagici.*

- { 1. Fam: Cranchiæformes.
- { 2. Fam: Taonoteuthi.
- { 3. Fam: Onychii.
- { 4. Fam: Ommastrephini.

II. »*Décap. Myopsidés.*» D'Orb. = *D. littorales.*

- { 5. Fam. Loliginei.
- { 6. Fam. Sepiarii.
- 7. Fam. Sepiolini.
- ? 8. Fam. Lituini (Spirula).

B. Octopodes.

I. »*Octop. Philonexidæ.*» D'Orb. = *O. pelagici.*

- { 1. Fam. Tremoctopi.
- { 2. Fam. Argonautei.

II. *Octop. typici* = *O. littorales.*

- { 3. Fam. Octopini s. Dicotyli.
- { 4. Fam. Monocotyli.

Oversigt over Slægterne og Arterne.

I. Décapodes oigopsidés *D'Orb.* = *D. pelagici.*1. Fam: **Cranchiæformes.** (1. S. 70—86).1*). *Cranchia scabra* *Leach.* (2. S. 72—76).*Philonexis Eylais D'Orbign.*2. *Cranchia Reinhardtii* (*Stp.*) (3. S. 76—77).3. *Cranchia megalops* (*Prosch*) (4. S. 77—79).4. *Leachia cyclura* *Lesueur.* (cfr. S. 77—79).5. *Leachia ellipsoptera* (*Ad. & Reeve.*) (5. S. 80—83.)6. *Taonius hyperboreus* (*Stp.*) (6. S. 83—86.)7. *Taonius pavo* (*Les.*) (cfr. S. 83—84).1. Om Cranchiafamilien og Cranchiaslægten
ialmindelighed.

Allerførst bliver det at bemærke, at jeg under Navn af Cranchiafamilien har her forenet samtlige Blæksprutteformer, som stemme overens med *Cranchiaslægten* deri, at Kappen er fast forbundet med Hovedet paa tre forskellige Punkter: umiddelbart nemlig i Ryggens Midtlinie, og middelbart igjennem Tragten paa hver Side af denne, hvor ellers de bevægelige Glidebruske eller Bruskhægter hos de øvrige Blæksprutter pleie at være. I Henseende til denne Forbindelse imellem Hovedet og Kappen staae disse Former ene iblandt alle de hidtil bekjendte Cephalopoder, men de synes ogsaa at skille sig fra alle andre ved selve Beskaffenheden af deres Kappes og hele Krops Væv. Hos ingen af de øvrige Blæksprutter er nemlig Kappen saa tynd og hudagtig og dog tillige saa fast; hos ingen anden synes Huden saa godt at modstaae Beskadigelser. Ligesom hos den næste Familie mangler den indre tungeformede Klap i Tragten, og ligesaa de

*) Et fortløbende Nummer foran Artsnavnet angiver de hidtil kjendte Arter; det bagved Artnavnet staaende Tal er Løbenummeret for de efterfølgende Optegnelser, hvormed de i Kjøbenhavns Museer indeholdte Arter oplyses.

Tømmer, der binde Tragten op til Hovedets Underflade. Ingen Vandkamre findes i Hovedet ved Armenes eller Fangarmenes Rod.

Foruden den Leachiske *Cranchia scabra*, Typen for *Cranchia*-slægten, bliver der at henregne til Familien samtlige de af D'Orbigny i hans større Cephalopodarbejder*) under Slægtsnavnet *Loligopsis* anførte Arter. Det er bekjendt, at allerede denne Forfatter vilde have stillet Cranchien ved Siden af hans Loligopsider, med hvilke han meget vel saae at Cranchien i de fleste Bygningsforhold stemte overens, men at han lod sig afholde derfra dels ved Owens Angivelse**), at der i det af ham undersøgte og beskrevne Exemplar af *Cranchia scabra* var en Tragtklap, dels derved, at han paa Parisermuseets lille Exemplar ikke kunde overbevise sig om, at Oieæblet fortil var aabent eller udækket. Efterat Prosch i Videnskabernes Selskabs Skrifter 1847 havde forøget Cranchiaslægten med en ny, nordligere Art, *Cr. megalops* Prosch, som han af feilagtige Grunde (see nedenfor S. 77—79) antog at burde danne et nyt Subgenus («*Owenia*») indenfor Slægten, viste Conchologen O. Mørck***) paa de imidlertid af Forfatteren til Universitetsmuseet afgivne Originalexemplarer, at hos denne Cranchia-Art idetmindste fandtes, tvertimod Originalbeskrivelsens Angivelser, alle de Eiendommeligheder ved Oiet og Tragten, der ere saa karakteristiske for de D'Orbignyske «Loligopsider» og hvilke D'Orbigny selv havde formodet hos den typiske *Cranchia*-Art men af ovennævnte Grunde ikke vovet bestemt at forudsætte. Selvfølgelig maatte denne Art stilles til «Loligopsis»-Slægten, idet man iøvrigt maatte overlade til Fremtiden at oplyse, om ikke ogsaa den typiske Art vilde finde sin Plads der, i hvilket Tilfælde Slægtsnavnet *Cranchia*, som det ældste, maatte komme til at omfatte alle disse Former. Indtil dette

*) de Férussac et A. D'Orbigny. Histoire naturelle générale et particulière des Cephalopodes acétabulifères, vivants et fossiles. 4to 1835—48. D'Orbigny. Mollusques vivants et fossiles. Svo. Paris 1855.

**) Owen. Transactions of the zoolog. Society. 1836. Vol. II. S. 108.

***) Videnskabelige Meddelelser fra den Naturhist. Forening for 1850. S. 58.

blev afgjort, maatte man imidlertid forene alle de Former, hvis almindelige Overensstemmelse man allerede havde erkjendt, under det relativt ældste Slægtsnavn for dem, og da Navnet *Loligopsis* aldeles feilagtig af D'Orbigny var bleven overført paa dem, maatte dette altsaa blive *Leachia Lesueur*. Under dette Slægtsnavn har jeg ogsaa i min Afhandling om Hectocotylerne opført dem, idet jeg derhos har kortelig karakteriseret tvende nye Arter, *L. hyperborea* fra Grønland og *L. Reinhardtii* fra det varme Atlanterhav. Med denne sidste Art, der ligesom *C. megalops*, hører til de mindre (?), men ogsaa ligesom denne har alle de D'Orbignys »Loligopsider» tillagte Karakterer i Øiet og Tragten o. s. v., har jeg siden i Parisermuseet havt Leilighed til at kunne sammenligne et stort og smukt Exemplar af *Cranchia scabra* og derved kunnet overbevise mig om, at begge stode hinanden saa nær, at man kunde være i Tvivl, om ikke begge muligen udgjorde een Art; der kunde altsaa ikke være nogen Tvivl om, at begge burde forenes i samme Slægt, og at *Cr. scabra* ingen virkelig Klap har og i Øinenes Forhold stemmer overens med de øvrige.

Disse Erkjendelser ligge altsaa til Grund for, at jeg her forener til een Familie, hvad der ellers fordeles paa to, og at jeg endog stiller dennes hele Indhold saa nær sammen, at jeg, i linnéesk Forstand, vilde deraf kun danne een Slægt. Af de følgende Bemærkninger om de enkelte Former vil det fremgaae, hvorfor jeg har opført dem under tre Genera.

2. *Cranchia scabra* Leach.

Tuckey. Expedet. to Zaire. Append. Tab. 18. fig. 1.

= *Philonexis Eylais* D'Orbigny. Voyage dans l'Amérique méridionale. p. 20 Pl. I fig. 8—14, derfra copieret i *Férus. & D'Orb.* Ceph. acet. Octop. Tab. 17. fig. 4—5. p. 102 *D'Orb.* l. c. p. 204:

a. Ved Skibslæge Stybe, 1860, 23° 31' NB. 22° 4' VL. lille Individ.

Det er kun under den Forudsætning, at *Philonexis Eylais* er den yngre *Cranchia scabra*, at jeg kan her opføre denne

Art som tilstæde i Universitetsmuseet; men om denne Synonymies Rigtighed har jeg heller ikke nogen Tvivl.

Arten i dens udvoxne (?) Tilstand lærte jeg at kjende i Museet i Jardin des Plantes i Paris i et usædvanligt stort og prægtigt Exemplar, der efter Udgivelsen af det D'Orbignyske Værk synes indkommet til Museet og som det ved Professor Valenciennes's sædvanlige Forekommenhed tillodes mig at undersøge udenfor Glasset, hvorved jeg idetmindste subjectivt blev overbevist om denne Forms rette Slægtskabsforhold samt blev sat istand til at oplyse den i enkelte Retninger. Exemplaret, som henstod ubestemt imellem Octopoderne og som syntes at være Museets eneste, var mærket: »par Mr. Armanche 1847» og maalte 45^{mm} fra Kappens Forrand til Finnernes bageste Rand. Hovedet med Tragten var stærkt rykket tilbage imod den forreste Del af Kappen, der ligesom vilde krænge sig ud over det.

Uagtet Størrelsen af dette Individ saalangt overgik de tidligere beskrives, havde man ingen Grund til at betvivle dets Identitet med *Cranchia scabra* Leach, naar man sammenholdt det med Leach's Originalfigur og med Owens senere Figurer og Analyser; men derimod vakttes der i Begyndelsen nogen Tvivl hos mig, om ikke den af mig tidligere beskrevne *Leachia Reinhardtii* kunde høre til samme Art, eller være yngre Individier af den, et Indtryk, der imidlertid ved nærmere Drøftelse og Undersøgelse viste sig ugrundet og allerede ogsaa af den Grund maatte være det, da de tidligere beskrevne Individier af *Cranchia scabra* tildels vare mindre end Individierne af min *L. Reinhardtii*.

De særegne Hudpigge, som udgjøre Artens iøinefaldende Særkjende, staae i regelmæssige Stillinger over hele Kroppens Overflade, Finnerne iberegnete, men mangle paa Armene. Piggene selv ere meget regelmæssige, indknebne til en Slags Stilk forneden nærmest Hudfladen og udbredende sig foroven til en stjerneformet Plade. I denne Hær eller Skov af Stjernepigge skjule sig de smaa Fortykkelser af Huden og tildels ogsaa de

mere bruskede Partier i denne. Disse sidste udgjøres af en vin keldannet Dobbeltbrusk paa hver Side af Tragten, hvor Kappen er fasthæftet til denne, og en brusket Kjøle i Dyrets Midtlinie paa Ryggen. Ingen af disse Bruskepartier bærer saa store og saa regelmæssige Tænder som hos *L. Reinhardtii*, og de ere næsten at kalde glatte; naar man ikke bestemt søger dem, undgaar de let Opmærksomheden paa Grund af de dækkende Pigge.

Kappens Forrand kan, som en svag Duplicatur af Huden, følges tversover Nakken, men ingensomhelst Del af den er fri, og Hovedet kan derfor kun trækkes ind i Kappen forsaavidt som Kappens Forrand selv vil bøie sig ind i denne.

Tragten var kort, overhvelvet og ligesom Hovedet trukket saa langt ind som muligt*).

Øiet var stærkt skjult, og Yderhuden saa stærkt sammen-snøret om det, at man ikke let skulde antage, at man havde en Oigopsid for sig; men det mindede aldeles om Øiet hos nogle Exemplarer af *L. Reinhardtii* og af *L. hyperborea*, saa at jeg ikke har ringeste Tvivl om, at Øiet ligesom hos disse viser sig oigopsid, naar dets ydre Bedækninger gennemskjæres, det jeg ikke havde Tilladelse at gjøre. Men forresten lader Leach's egen Figur neppe nogen Tvivl herom, da hans Exemplar aabenbart har havt Øieæblet blottet for det ydre Dække og Øiet fremstilles med de karakteristiske Perler i Peripherien af Cornea.

Tentaklerne havde i næsten to Trediedele af deres Stilkes Længde to Rækker meget smaa, ringløse Sugekopper; Køllen var med fire Rækker Sugekopper (der ikke vare skjæve).

Armenes gjensidige Længde udtrykkes: 3. 2. 4. 1**). De ere forsynede med to Rader nete, kuglede, forholdsvis store Sugekopper (i Forhold som hos *L. hyperborea*); men den fjerde Arm, nemlig Bugarmen, har paa høire Side ikke alene flere

*) Owens Figur viser ikke heller nogen Tragtklap, men kun overhvelvet Læbe (!)

***) Naar to eller flere Armpaar have omtrent samme Længde, saa at det er vanskeligt at angive, hvilket af dem der er det længste, ville disse Armes Talmærker blive satte i en Parenthes.

Rader men endogsaa i hele dens Udstrækning ligesom fire Rader yderst smaa Sugekopper paa hver Side af en Medianfure; i Armens nedre Del synes disse fire Rader oprindelig opstaaede af to Rader paa hver Side af Furen, i hvilke Kopperne ere blevne saa tæt stillede, at hver Rad igjen har bøiet sine Kopper ud til Siden i to Rader.

I den indtrukne Tilstand, hvori Hovedet var, fandtes Tentaklerne stillede i Armkredsen og egenlig ikke udenfor samme.

En fliget Hud, som paa min *L. hyperborea*, fandtes at følge Armenes Rande.

Hvad nu Museets Exemplar af *Cranchia* (*Philonexis*) *Eylais* (*D'Orb.*) angaaer, da er det aldeles af samme Størrelse som D'Orbignys Individ og svarer til hans Tegning, hvilken det samtidigen tjener til at oplyse i flere Retninger. Det har nemlig yderst smaa endestillede Finner, hvilke D'Orbigny forgjæves havde søgt paa hans ufuldstændige Exemplar og hvis Mangel væsentlig forledede ham til at henføre dette til Octopoderne og til Slægten *Philonexis**). Det viser fremdeles, at dets to meget lange Arme aldeles ikke ere de øvre eller Rygarmene («brachiis superioribus longissimis»**), men netop Fangarmene eller Tentaklerne, og at følgelig Dyrets Bugside er bleven anseet for dets Rygside, og omvendt, samt at de smaa uanseelige Bugarme, der sidde imellem de store Tentakler, ere blevne aldeles oversete, hvorved Dyret altsaa endnu i et andet Forhold kom til at ligne en Octopod. Den Orden, hvori Armene aftage i Længde, bliver altsaa en ganske anden, og istedetfor »1. 2. 3. 4.» bliver Formlen 3. 2. (1. 4.) Paa Tentaklerne synes virkeligen Sugekopperne at naae helt ned til Grunden, som Reiseværkets Figurer 4 og 5 Tab. 16 angive det, og disse Sugekopper bæres eller have været baarne paa en meget tynd Stilk***), hvorfor ogsaa de nævnte Figurer

*) «Quoique je ne lui aie pas vu de nageoires, je pourrais craindre, qu'elle ne soit jeune de la *Cranchia scabra*» D'Orb. l. c. p. 204.

***) Fer. & D'Orb. p. 102—3, D'Orb. p. 204.

***) «Elles (les cupules) sont fortement pédonculées». l. c. p. 103.

bedre gjengive Tentaklernes Udseende end de ved Siden af satte Analyser figg. a. b. c. Saalænge det lille Dyr ikke udtages af Vædsken eller ikke bliver betragtet under en stærkere Forstørrelse, har det nøiagtigt det vortede Udseende, som de anførte Figurer fremstille; men naar det udtages af Vædsken, sees Hudens bruskhaarde Udvæxter at være indknebnede ved Roden og at udbrede sig foroven samt paa deres øvre fligede Rand at bære talrige Smaaspidser; disse Smaaspidser angive Figurerne i de nævnte Værker ikke, men vel den lappede øvre Rand; Texten derimod nok. Overordentlig fine Pigmentprikker øines ved Hjælp af Lupen stillede i regelmæssig Afstand i det Net af Hudgange, der ligesom omgiver Pigvorterne. Rygstykkets Bruskkjøl og de bruskede Sidevinkler kunne især ved visse Belysninger tydeligen forfølges imellem den piggede Beklædning; Rygstykket udvider sig imod Bagenden øreskeformig.

Museets Exemplar toges under $23^{\circ} 31' \text{ NB. } 22^{\circ} 4' \text{ VL.}$ D'Orbigny havde taget sit under $22^{\circ} \text{ NB. } 36^{\circ} \text{ VL. Par.}$ altsaa i selv samme Strøg af Atlanterhavet.

Hovedets indtrukne Tilstand forhindrede D'Orbigny i at see Tragten, men at en Hudduplicatur, om end nok saa svag, betegner Kappens Grændse rundt om Dyrets Nakke, undgik ikke hans Opmærksomhed, og saaledes er Forholdet aldrig hos nogen Octopod. Ogsaa var Øiets udækkede Tilstand ham paa-faldende. Paa Øieæblets indre Flade imod dets nedre Rand iagttoges idetmindste 3—4 tydelige hvide Perler, men uvis blev jeg, om Stænk af endnu flere forekom.

3. *Cranchia Reinhardtii* (Stp.)

= *Leachia Reinhardtii* Stp. K. D. Vid. Selsk. Skr. 5. R. IV. S. 200.

Som det allerede foran er angivet, ligner denne Art i hele sit Ydre i en paa-faldende Grad middelstore Exemplarer af *Cranchia scabra*, kun mangler den dennes bruskede Pigvorter og

har en glat Kapp hud. Rygstykkets Løb nedad Ryggens Midtlinie er næsten i hele dets Længde betegnet ved en kjølformig fremstaaende Brusklinie, der er temmelig besat med smaa Pigge eller tandformede Forlængelser, og to lignende Bruskkjole, der støde sammen i en Vinkel, betegne paa hver Side af Dyret de Linier, hvori Kappen er sammenvoxen med Tragten. Til disse meget iøinefaldende Mærker knytte sig andre tagne fra Tentaklerne og fra Armene og Finnerne, og som ere vistnok lige saa væsentlige, om de end ere mindre let gribelige, idetmindste saalænge en umiddelbar Sammenligning ikke kan finde Sted imellem et større Antal Individuer af begge Arter.

Paa Sidevinklernes enkelte Brusklinier tæller jeg omtrent 15 Pigge; i Ryglinien omtrent 40, der tabe sig bagtil, hvor Rygstykket begynder at udbrede sig. Det ydre Øiedække bærer en stor bøiet Hudlap og Øiekuglen har syv hvide Råndperler. Tentaklerne, som ere lange og føre, have fire Rækker Sugekopper i den ydre Trediedel, og disse fortsætte sig sparsomt og knapt over paa den midterste Trediedel. Armenes Længde: 3 (4. 2) l. Museets Exemplarer ere fra det varmere Atlanterhav.

a. b. Ved Prof. Reinhardt $15^{\circ} 19' \text{NB}$. $24^{\circ} 54' \text{VL}$. to Expl.

c. Ved Kapt. V. Hygom 23°NB . 32°VL .

Desuden har jeg seet Exemplarer i α) Kielermuseum og i β) Berlinermuseum:

α . Ved Prof. Behn, under Troperne N. f. Æq.; Azorernes Længde;

β . Ved Hr. Jagør 15° — 16°NB . 26°VL . fr. Gr. (2. Individ).

4. *Cranchia megalops* Prosch.

K. D. Vid. Selsk. Skrift. 5te Række 1. B. (1847) S. 64. T. f. 4—6.

For denne Arts Vedkommende henviser jeg væsentligen til den ovennævnte Førstebeskrivelse af Arten af nuværende Prof. Prosch og til de af Hr. Mørch i Naturhistorisk Forenings videnskabelige Meddelelser for Aaret 1850 S. 58 dertil givne Berigtigelser, hvilke alle grundede sig paa de af Ar-

tens Opstiller velvilligen til Universitetets Museum overgivne Originalemplarer og hvorved det utvivlsomt vistes, at Dyret var en Oigopsid og som saadan maatte være at fjerne langt fra Cranchien, med mindre selve denne ogsaa maatte vise sig i virkelig Besiddelse af de Organisationsforhold, som man saalænge har nægtet den. Eet væsentligt Punkt forblev imidlertid upaaagtet, som her maa oplyses; Kappen er nemlig i Rygsiden aldeles fastvoxen til Hovedet uden at nogensomhelst Del af denne er fri, hvorved altsaa denne Art heri kommer til at stemme aldeles overens med de øvrige Cranchier. Den af Forfatteren flere Steder i Beskrivelsen omtalte Pseudo - articulation, hvorpaa netop en egen Underslægt begrundes for denne Art*), finder altsaa ikke Sted, og følgelig heller ikke den Frihed og Indtrækkelighed af Hovedet, der oftere nævnes. Misforstaaelsen kommer deraf, at nogle meget smaa Unger af en Cephalopod, hvilke vare ligeledes fangede i Strygenettet under nordlige Bredder, feilagtigen bleve ansete for at tilhøre samme Art, medens de i Virkeligheden tilhøre ikke blot en anden Art og Slægt, men ogsaa en anden Familie, og man bestemmer dem neppe urigtigen, naar man antager dem for at være Unger af *Onychoteuthis* (*Gonatus*) *Fabricii* (*Lichtenst.*). (Et Exemplar af disse Unger er det der er afbildet hos Prosch l. c. fig. 7 med Hovedet saa stærkt nedtrykket, og det samme opbevares endnu i Universitetsmuseet.) Dette maa man ogsaa lægge Mærke til med Hensyn til den Arten givne Udbredning og Bevægelsesmaade, da det var disse smaa Individuer som bleve tagne nær ved Grønland (58° NB. og 46° VL.). Forat befordre Gjenkjendelsen af nærværende *Cranchia*art vil det ikke være uvigtigt endnu at erindre om, at Tegneren ikke har været meget heldig med sin Fremstilling af Armenes, Øinens, Tragtens og Finnernes Forhold.

Foruden de nævnte Originalemplarer besidder Museet

*) «Subgenus *Cranchia*: Saccus et collum continuitate cutis juncta.»

«Subgenus *Owenia*: Saccus cum collo pseudo-articulatione junctus.»
l. c. p. 71.

endnu et særdeles smukt Exemplar med velvedligeholdte Farver, som det skylder Hr. Inspektør, Dr. *Rink*.

Exemplarernes specielle Localiteter blive:

a—b. Ved Kapt. Holbøll. Atlanterh. Vest for Færøerne. 1844.

c.—d. Ved Dr. Rink. Atlanterh. 58° NB., 27° VL. (1852).
2 Expl.

Paa Grund af Farvepletterne kunde man, som ogsaa Prosch har berørt, formode, at nærværende Art maaskee var Leach's *C. maculata*, hvoraf kun Kappen, der opbevares i British Museum, er bekjendt; men dette er dog paa Grund af Localiteten neppe rimeligt. Derimod vilde jeg snarere være tilbøielig til at antage en nærmere Overensstemmelse mellem vor Art og Middelhavets *Loligopsis zygæna Vêran*.*), forudsat at denne er en Cranchia. Ligesom *C. megalops* har denne Armene af mere eensformig Længde; dens Tentakler, Øine og Finner ligne ogsaa hins. Kroppens langstrakte Form antager jeg for disse Dyrs naturlige Form under deres Bevægelse i Vandet. Saafremt her viser sig en nærmere Tilslutning og Formerne ikke ere Unger, turde man maaskee paa Øiestilkens Tykkelse kunne begrunde Oprettelsen af det Subgenus *Owenia*, der viste sig uholdbart ved den fra Kappesforbindelsen med Hovedet tagne Karakterer.

Slægten *Cranchia* Leach vil altsaa for Øieblikket være repræsenteret af fire Arter:

a. Kappen med bruskhæarde Stjernepigge.

1) *Cr. scabra* Leach. (yngre = *Cr. eylais* (D'Orb.))

b. Kappen glat, med en pigget Bruskkjøl og piggede Bruskvinkler paa Siden.

2) *Cr. Reinhardtii* (Stp.)

c. Kappen glat (eller kun med lave Knuder) og uden Brusklinier (større Øine med tykke Øiestilke).

*j *Véran* Mollusques méditerranéens, Céphalopodes. Tab. 40 fig. c.

3) *Cr. megalops* Pr.

? 4) *Cr. zygæna* Véran.

(En usikker Form bliver indtil videre: *Cr. maculata* Leach.)

5. *Leachia ellipsoptera* (Adams & Low, Reeve.)

Voyage of H. M. S. Samarang. Moll. t. 2. t. 1. fig. 1.

a—e. Ved Kapt. V. Hygom 34° NB. 32° VL.

Til Forsvar for *Leachiaslægtens* idetmindste midlertidige Bibeholdelse, uagtet dens almindelige Overensstemmelse med *Cranchiaslægten*, skal her kun anføres Finnernes betydeligere Uddannelse og Armenes og Tentaklernes Forhold.

Fem Individuer af en Cephalopod, som Hr. Kapt. og Dbmd. V. Hygom ifjor medbragte til Museet og som han havde taget under 34° NB. 32° VL., ligne saameget *Leachia cyclura* Lesueur. (*Loligopsis guttata* Grant, *Perotheris pellucida* Rathke) fra de indiske og kapske Have, at man uagtet den store Forskjæl i Forekomsten kunde fristes til at ansee dem for identiske dermed; da de imidlertid afvige i visse Enkeltheder fra de af ovennævnte Art givne Figurer og just i disse Afvigelser stemme overens med den Figur, som Adams og L. Reeve have givet af en meget nærstaaende Form, den paa Skibet Samarangs Reise i Nordatlantehavet tagne *Loligopsis ellipsoptera*, har jeg saavel heraf som paa Grund af Fangestedet anseet dem for forskjellige fra *L. cyclura* og for identiske med sidstnævnte. Figuren af *L. ellipsoptera*, der rigtignok ikke er saa heldig eller saa udtømmende som man maatte ønske det, idet navnlig Dyrets store Gjennemsigthed har ladet flere vigtigere Forhold blive aldeles ubemærkede af de nævnte engelske Malacologer, gjengiver vore fem Dyrs almindelige Ydre saa vel, at ingen Tvivl om Artsidentiteten af de Hygomske og de Samarangske Exemplarer synes berettiget.

Af de oversete Forhold maa her først nævnes Tilstedeværelsen af de korte Fangarmstumper, der udgaae fra Tentaklernes eller Fangarmenes sædvanlige Plads imellem tredie og fjerde

Armpar. Paa Grund af at disse vare oversete, regnede Adams og Reeve, hvor besynderligt det end maa synes, deres Lologopsis til Octopoderne og mente endog, at de burde stikle paa *Férussac* og med ham paa alle senere Forfattere, fordi han og de havde sat Lologopsisslægten blandt Decapoderne, og de have fremdeles bevist deres Tro i Gjæringer derved, at de stillede deres Dyr midt ind imellem Octopoderne. Fangarmenes Grunddel er imidlertid tilstede hos alle Individerne, og hvad der vel maa bemærkes, hos alle i et ligelangt Stykke og hos alle med lige utydelige Tegn paa at de ved Vold kunde være blevne afrevne; alle have Endefladen paa samme Maade afrundet og dækket med en Chromatophorhud, der er mørkere end Sidefladernes. Naar nu erindres, at alle tidligere beskrevne og aftegnede Individer af den saa nær staaende *L. cyclura* heller ikke havde andet end saadanne Stumper, og, forsaa vidt de i dette Punkt bleve nøiere undersøgte, netop af lige Længde med vore Exemplarers, samt at to i Parisermuseet fra Naalebanken ved Kap hidrørende Individer vise aldeles det samme Forhold, maa man blive noget betænkelig ved at ville fastholde Paastanden om, at denne Tentaklernes Afstumpning skyldes en simpel Tilfældighed, især da et stort Antal af de her omhandlede Exemplarer vare tagne aldeles levende. Have disse Former virkelig havt Familiens sædvanlige lange Fangarme, synes man idetmindste at maatte antage et særligt organisk Forhold hos disse, der betingede, at de saa let mistedes og netop afbrødes paa eet og samme Punkt. Den tilbageblevne Roddel tyder ikke hen paa, at de have været af nogen uforholdsmæssig Tyndhed.

Et andet af de ubemærkede Forhold, der ikke her bør forbigaaes, er den lange Brusklisse, som alle Individerne have paa Kroppens tvende Sider i Linie med Kappens Fasthæftning til Tragten. Paa Grund af den store Gjennemsigtighed oversees denne Linie særdeles let, og paa det levende Dyr vilde den sandsynligvis saameget vanskeligere erkjendes; det maa derfor

ikke undre os, om de engelske Forfatteres Figur ikke gjengiver den, især da Beskrivelsen lader formode, at det i Spiritus opbevarede Exemplar slet ikke er blevet benyttet til dennes Affattelse eller senere sammenholdt med den. Hvis man imidlertid søger efter denne fra *L. cyclura* (*L. guttata Grant*) saavel bekjendte Linie, finder man iøvrigt let, at en saadan, om end svagere og lidt kortere, ikke alene er tilstede, men ogsaa bærer smaa fremstaaende Pigge i kort Afstand fra hinanden, og disses Antal kan angives til omtrent 10.

De ydre Afvigelser mellem *L. cyclura* (*Les.*) og *L. ellipsoptera*, der indtil videre idetmindste kunne betragtes som ydre Artsmærker imellem disse to Cephalopoder, findes især i Halefinnernes Form og i Brusklinien. Den næsten kredsrunde, lidt hjerteformede Figur, som Halefinnerne tilsammen danne hos den første Art, afløses af en mere bestemt Tveroval hos den sidste. Den Tegning af *L. cyclura*, som fremstiller Halefinnen mest bred iforhold til dens Længde, er den D'Orbignyske i det store Cephalopodværk (*Loligopsis* Tab. IV. fig. 9), men selv her er endnu hver Finne længere end bred, medens hos *L. ellipsoptera* hver Finne er et godt Stykke bredere end lang. Brusklinerne paa Kappesiderne angives og aftegnes af Grant og D'Orbigny at ophøre bagtil omtrent midt imellem Koppens Forrand og Halefinnen; hos vore *L. ellipsoptera* naaede de neppe over en Trediedel af denne Afstand, derhos ere de, som sagt, meget svage og deres Pigge ikke saa store, fremtrædende eller talrige*).

Vore Individider vare endnu ved Ankomsten med særdeles vel vedligeholdte rødlig Farver, hvorpaa de store mørke Draabepletter toge sig godt ud; disses Antal var iøvrigt større, end det paa Grants Figur angives, og de vare fordelte ogsaa over Forkroppen, navnlig fulgte to afvexlende Længderækker af disse langs med Rygstykkets Sider; ogsaa Finnerne vare besatte der-

*) Grants Exemplar synes baade efter Figuren og efter Beskrivelsen at have havt disse Linier meget stærkere udtalte, end D'Orbigny's.

med, og henved tyve Draabepletter kunde tælles paa dem. Om end allerede stærk falmende i Spiritussen, kunne endnu paa flere af Individerne de fleste af disse Pletter erkjendes.

Saa vel Grant som D'Orbigny sætter hos *L. cyclura* den største Udbredning af Gladius noget ovenfor Halefinnen; hos vore svarer den nøiagtig til Finnens øverste Rand.

Alle vore Individer vise Øieperler og disses Antal er fem; Grant angiver og afbilder syv, og disse synes større end vore Dyr; paa det Samarangske Exemplar synes Figuren at angive fire.

Endnu maa mærkes, at Armenes Længde er 3, 2, 4, 1, og at det tredie Par er meget stærkt i Forhold til de andre; alle ere de i Spidsen indrullede, og deres temmelig stærke Randbræmme er der mørkfarvet, hvilket giver dem Udseende af at have ligesom svedne Armspidser; det tredie Armpar er hos dem alle ejendommelig afstumpet, og det samme mener jeg at kunne erkjende i Figurene af *L. cyclura*. Sugekopperne, selv de paa det tredie Armpar, ere særdeles smaa. — Intet af Individerne frembøde Mangel paa Symmetrie i Bugarmene, som hos Cranchien, og jeg antog dem derfor for Hunner, hvilket ogsaa bekræftedes hos de to af dem, hvis Kappe i dette Øiemed aabnedes.

6. *Taonius hyperboreus* (Stp.)

= *Leachia hyperborea* Stp. Vid. Selsk. Skrift. 1856. 5te R. IV. S. 200.

a. Ved Kielsen. Nordgrønland (1848). K. M.

Saasnart Tentakelforholdet og Armenes Bygning stærkt betones hos *Leachia* bliver det en Selvfølge, at de forhen til samme Slægt med dennes Arter henførte *Loligopsis pavo* (Lesueur) og *Leachia hyperborea* Stp., maae danne en derfra forskjellig Slægtgruppe. Foruden at sidstnævnte Art har og førstnævnte synes at have meget vel udviklede Fangarme, have begge endnu meget langstrakte og smalle Finner, der indtage en langt større Del af Bagkroppen, og ere fremdeles udmærkede ved deres uhyre Øiekugler, der paa Bugsiden næsten støde sammen, og deres i Forhold til *Leachia*-Arterne kortere og mindre vide Tragte. Gla-

dius stemmer ret vel med de øvrige Cranchieers men kan i det Hele siges at være udvidet i nedre Ender.

Slægtnavnet *Taonius* er særlig valgt med Hensyn til den længst bekjendte Art, hvis pragtfulde Farveøine gav den Artsnavnet *pavo*; hvorvidt lignende Farveøine have været paa Kroppen af min Art *hyperboreus*, tør jeg ikke sige; for Øieblikket ere de der ikke synlige og Hudens Overflade antyder dem heller ikke ved de særegne Nupper, der ellers pleie at ledsage dem (og paa hvilke vi hos Chiroteuthierne have saa stærke Exempler) skjøndt Spor af fortykkede temmelig regelmæssigen fordelte Pletter og Stænk forefindes; men langs med Finnernes Ydrerande er der Spor af to Længderækker concentriske Cirkler (af omtr. 3^{mm} Gjennemsnit) og dem regner jeg bestemtene hen til dette ejendommelige Udstyr. I Tilfælde af at Arterne med Tiden skulde i Antal stærkt forøges og en Sondring af de her anførte tvende blive ønskelig, betragter jeg altsaa den ældre Art, *Lol. pavo* (Les.), som Typ for Slægten.

Indtil en meget vellykket Figur, som Hr. Thornam har tegnet mig af dette store og smukke Exemplar kan blive publiceret, vil det være tilstrækkeligt at betegne Arten ved Henviisning til Forskjellighederne fra *Pavo*, hvilken den i det almindelige Omrids ligner og om hvilken den ved første Øiekast minder. Foruden ved Manglen af de stærkt fremtrædende Øiepletter adskiller den sig 1) ved Udstrækningen og Bredden af Finnerne, der følge Halvdelen af Kroppens Længde og ere 6 Gange saa lange som brede, og 2) ved de store og næsten regelmæssig kugleformede Sugekopper, der flere Gange overgaae *Pavo*'s og navnlig paa de to Sidearme antage en overraskende Størrelse, saa at de største Kopper paa disse have et Gjennemsnit ligesaastort som Armens Bredde; 3) ere Armene alle omgivne med takkede Randbrømmer. — Armenes relative Længde er 3. 2. 1. 4.

Kappens Længde = 210^{mm}.

Finnernes Længde: = 103^{mm}, Brede = 18^{mm}.

Armenes Længde: 1 Par = 40^{mm}, 2 Par = 50^{mm}.

3 Par = 63^{mm}, 4 Par = 38^{mm}.

Tentaklernes Længde = 68^{mm} (venstre), 78^{mm} (høire).

Hovedets Tværlinie = 62^{mm}.

Øiet i Gjennemsnit = 26^{mm}.

De største Sugekopper paa tredje Arm 5^{mm}.

Tilbageblik paa Cranchierne.

Museerne i Europa have altsaa 7 Arter i gode (og hele?) Exemplarer, nemlig tre Cranchier, to Leachier og to Taonier, og af disse har vort Museum de fem, idet det endnu mangler *Leachia cyclura* og *T. pavo*.

Alle kjendte Arter tilhøre Atlanterhavet, med Undtagelse af *L. cyclura*, men denne ulige Fordeling hidrører vistnok kun fra vor ufuldstændigere Kjendskab til det Indiske Havs og det Stille Havs oceaniske Dyreformer.

Medens de tidligere erkjendte Arter lode formode, at Trophevane vare deres rette, om end ikke eneste Hjem, saa vise Forekomsten af *Taonius pavo* ved Nyfundland og af *T. hyperboreus* meget høit oppe i Baffinsbugten samt af *Cranchia megalops* paa Høiden af Færøerne, at de ligesaa godt trives i koldere Egne, som i varme.

Af ufuldstændig kjendte Arter, der kunde høre til Gruppen, synes næsten ingen at kunne nævnes med Rette, uden *C. maculata* Leuch., hvoraf Kappen er opbevaret i British Museum; thi *Loligopsis Peronii* Lam.; den Typ, hvorpaa Lamarcks *Loligopsis*-slægt er opstillet og hvilken dette Slægtnavn maa forbeholdes, saasnart den maatte kunne erkjendes, har neppe havt nogen Lighed med denne Families Former; Lamarcks korte Diagnose modsiger allerede en saadan Opfattelse, og den Omstændighed, at Lesueur, der fandt Dyret og tegnede det, og som i sine fortrinlige Cephalopodbeskrivelser har vist sig som den, der bedre end nogen anden Samtidig havde Øie for Forskjellighederne hos Cephalopoderne, og hvem vi endelig skyldte det første Kjendskab baade til *L. cyclura* og *H. pavo*, vedblivende ansaae den for en *Sepiola*, taler ikke

for, at den har havt et Udseende, der kom nær til vore heromhandlede Formers *). Hvad *Sepia chrysophthalmos Tiles.* angaaer, hvilken D'Orbigny ligeledes har regnet som en »espèce incertaine« til hans Loliopsider, da viser Figuren i Krusensterns Atlas tydeligt nok, saa synes mig, at vi have med et Dyr af en hel anden Familie at gjøre; den buttede Kropform og de afrundede Finner samt de tre — fire — radede Kopper paa Armene pege hen paa et Rossia-agtigt ungt Dyr.

Det er i høi Grad usikkert, om virkelige Arterne af Slægten *Cranchia* altid ere smaa; mine Erfaringer fra de andre pelagiske Familier lade mig snarere formode, at vi tilfældigen kun have faaet Unger og yngre Individuer, fordi vi kun have fisket i de øverste Vandregioner; Antydning til at de naae en betydeligere Størrelse, end hidtil antaget, giver det anførte Armangeske Exemplar af *Cr. scabra* og ligesaa de Jagorske Exemplarer af *Cr. Reinhardtii*, der vare dobbelt saa store, som vore; ere de kun Unger, da vilde det ikke være umuligt, at *Cr. megalops* som udvoxen blev meget lig *Taonius hyperboreus*.

I Mødet var fremlagt:

Fra the Superintendent of the Coast Survey i Washington.
Report for 1858.

Fra Smithsonian Institution i Washington.
Smithsonian Contributions to Knowledge. Vol. XI. Washington
1860.

Fra United States Patent Office.
Report of the Commissioners of Patents for the Year 1858. Arts
and Manufactures Vol. I, II & III. Agriculture 1858 & 59.

*) D'Orbigny siger ogsaa om den: »dans tous les cas, j'ignore si d'après les caractères, que j'ai assigné au genre, cette espèce est ici bien à sa place — «; men da *L. Peronii* er Typen, er den altsaa paa sin Plads i Slægten *Loliopsis* og det bliver de andre, der ikke ere paa deres Plads i den.